

راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در پیشبرد اهداف سند راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت

امیررضا سوری، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایلنا

رشد و توسعه اقتصادی کشورها در گرو اجرای پروژه‌های مختلف زیر ساختی و خدماتی بوده و افزایش کارایی و کیفیت ارائه خدمات از جمله اهداف اصلی آنها به شمار می‌رود. متوسط سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت طرح‌های زیربنایی در کشورهای در حال توسعه ۵/۵ درصد GDP است که از این میزان، ۲ تا ۴ درصد محقق می‌شود. در چنین شرایطی کمبود سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی نه تنها موجب کند شدن رشد اقتصادی در این کشورها گردیده بلکه موجب پایین نگه داشتن سطح زندگی و همچنین مانعی برای توانمندسازی بخش‌های غیردولتی شده است. در این راستا دولت‌ها برای جبران محدودیت منابع بودجه‌ای در تامین مالی پروژه‌های بزرگ، تمام تلاش خود را در بهره‌گیری از مشارکت فعال بخش‌های خصوصی بکار می‌گیرند که این تلاش‌ها در قالب روش‌های اجرائی مناسب از قبیل «تامین منابع مالی، ساخت، بهره برداری و واگذاری»، «تامین منابع مالی، ساخت، بهره برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست»، «مشارکت بخش عمومی-خصوصی» و یا «ساخت و بهره برداری و مالکیت» متبلور شده و موجب تسریع در روند توسعه اقتصادی کشورها شده است. تجربیات جلب مشارکت مردمی در پروژه‌های توسعه‌ای در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که با بسیج توانمندی‌های مردمی در قالب تشکل‌های بخش خصوصی می‌توان ضمن تحقق جنبه‌های سخت افزاری توسعه، اهداف اجتماعی و انسانی فرآیند توسعه را نیز محقق ساخت.

امروزه بسیاری از کشورهای پیشرفته بر اساس رهیافت‌های مشارکت توسعه و استفاده از ظرفیت‌های منحصر به فرد بخش‌های مردمی اقتصاد در قالب بخش خصوصی نظام‌مند و جامعه محور موفق به

راهبری و اجرای بسیاری از پروژه‌های توسعه‌ای شده و با بسیج توانمندی‌های مادی و معنوی جوامع، جلوه‌های بارزی از مشارکت بخش خصوصی را در زمینه‌ها و مقاصد مختلف صنعتی، معدنی و تجاری رقم زده‌اند.

در ایران نیز اجرای طرح‌های عمرانی، زیربنایی و توسعه‌ای کشور و نحوه تامین مالی آنها یکی از دغدغه‌ها و موضوعات مهم مورد توجه تمامی دولت‌ها بوده است. در طول سالیان متمادی نحوه تامین مالی و اجرای این طرح‌ها صرفاً بر پایه منابع محدود بودجه عمومی و اجرا براساس روابط کارفرمایی و پیمانکاری استوار بوده است که عدم تامین و تخصیص بودجه موجب تاخیرهای چندین ساله در اجرا و بهره‌برداری این پروژه‌ها شده است. این امر سبب شده، دولت‌ها به منظور دستیابی به منابع مالی و همچنین در راستای افزایش کارآمدی اجرای طرح‌های زیر ساختی از طریق مشارکت بخش‌های غیردولتی اقدام نماید. این در حالی است که سازوکارهای کنونی فعالیت بخش خصوصی به شکل پراکنده، متکثر و ناهمگون ظرفیت ایجاد تحول اساسی و راهگشا را کمرنگ کرده است.

در ابلاغیه سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بر کاهش سهم اندازه دولت در اقتصاد تصریح شده است از طرفی دولت‌ها و موسسات بخش عمومی تمایل دارند به دلیل محدودیت منابع و همچنین در راستای افزایش کارآمدی اجرای طرح‌ها از طریق مشارکت بخش غیردولتی اقدام نمایند. این در حالی است که روش‌های متنوع مشارکت عمومی-خصوصی قصد دارند تا متناسب با ترتیبات قراردادی با بخش غیردولتی، با استفاده از منابع مالی بخش‌های خصوصی، شکاف منابع مالی مورد نیاز این طرح‌ها را مرتفع نمایند. بر این اساس بند «ب» ماده (۲۱۴) قانون برنامه پنجم توسعه، دولت را موظف کرده است که به منظور افزایش کارآمدی و اثر بخشی در طرح‌های سرمایه‌ای، روش‌های اجرائی مناسب را جهت تامین منابع مالی، ساخت، بهره‌برداری و واگذاری طرح‌های با مشارکت بخش

خصوصی فراهم نماید که این امر خود زمینه بالقوه توسعه مشارکت بخش خصوصی در پیشبرد اهداف سند راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت را فراهم آورده است.